

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 września 2024 r.

ZP-KNPS.431.1.32.2024.AŁ

Pani
Daria Kurek
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
w Jaskulinie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 7 – 8 maja 2024 r. na podstawie Zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego nr 152 z dnia 30 kwietnia 2024 r. zespół kontrolerów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu obecnie Wydziału Polityki Społecznej w składzie: Anna Łata inspektor wojewódzki, przewodnicząca kontroli, Sylwia Geppert, starszy inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę doraźną w Domu Pomocy Społecznej w Jaskulinie prowadzonym przez Powiat Świdnicki.

Tematem kontroli były zgłoszone przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich we Wrocławiu, nieprawidłowości w działalności Domu Pomocy Społecznej w Jaskulinie, w tym o zamykanie mieszkańców na cały dzień w pokoju, stosowanie wobec nich kar, w tym cielesnych, straszenie, pacyfikowanie biciem, zmuszanie mieszkańców do jedzenia. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2023 r. do 7 maja 2024 r.

W okresie objętym kontrolą osobą odpowiedzialną za realizację ww. zadań była Pani Daria Kurek — Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Jaskulinie.

Działalność jednostki w okresie objętym kontrolą oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Uzasadnieniem powyższej oceny jest ustalony w trakcie kontroli stan faktyczny i prawny zawarty w podpisanym w dniu 7 lipca 2024 r. protokole kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń.

Dom Pomocy Społecznej w Jaskulinie, zwany dalej również „Domem”, „Jednostką”, przeznaczony jest dla 70 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Decyzją Wojewody Dolnośląskiego SSZ.II.9013/20/2001 ze zm. z dnia 25 października 2001 r. Dom wpisano do wojewódzkiego rejestru domów pomocy społecznej pod numerem 20/2001. Jednostka funkcjonuje w oparciu o Statut oraz Regulamin Organizacyjny Domu, zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia.

W dniu kontroli ustalono, że na terenie Jednostki przebywało 69 mieszkańców.

W zakresie udzielania pomocy w podstawowych czynnościach życiowych ustalono, że mieszkańcy mieli zapewnioną pielęgnację, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych tj. jedzeniu, myciu i kąpieli, ubieraniu, stałą opiekę medyczną w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz opiekę pielęgniarzką. Mieszkańcy potwierdzili, że mają zapewnioną pomoc personelu w czynnościach życia codziennego, opiekę medyczną oraz pielęgniarzką. W razie potrzeby pracownicy Domu zapewniają pomoc lub karmią mieszkańców, którzy ze względu na stan zdrowia mają kłopoty z samodzielnym spożywaniem posiłków, co zostało potwierdzone w rozmowach indywidualnych z mieszkańcami, nikt z rozmówców nie potwierdził karmienia na siłę.

Udzielanie pomocy w załatwianiu spraw osobistych realizowano głównie przez 2 zatrudnionych w Jednostce pracowników socjalnych. Mieszkańcy potwierdzili, że mają zapewnioną pomoc m. in. w załatwianiu spraw urzędowych, uzyskaniu uprawnień do świadczeń i w zakupach.

Zatrudnienie pracowników zespołu terapeutyczno - opiekuńczego Jednostki, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy zapewniło wskaźnik, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d rozporządzenia tj. nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca domu dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Zespół terapeutyczno — opiekuńczy uczestniczył w latach 2021 - 2024 w szkoleniach na temat praw mieszkańca Domu oraz kierunków prowadzonej terapii lub metod pracy, a także metod pracy z mieszkańcami, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia.

W zakresie zapewnienia respektowania praw mieszkańców ustalono, że nikt nie potwierdził, aby mieszkańcy byli bici, zmuszani do jedzenia, straszeni przez pracowników Domu.

W toku kontroli potwierdzono, że w Domu stosuje się krótkotrwałe zamykanie jednej z mieszkańek w pokoju. Potwierdziły to dwie mieszkanki Jednostki i opiekun, który stosuje to zamykanie w swojej pracy, aby jak wyjaśniał, „uchronić podopieczną przed zrobieniem sobie krzywdy”. Działanie takie jest ograniczaniem prawa mieszkanki do wolności, co jest

niezgodne z art. 55 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono ponadto, że tej samej mieszkance ogranicza się wychodzenie poza teren Domu, mimo braku formalnego ograniczenia opuszczania Jednostki zgodnie z art. 55 ust. 2 a ustawy o pomocy społecznej.

Nie potwierdzono, aby zamykanie mieszkania trwało wiele godzin dziennie. Ustalono, że Podopieczna uczestniczy w wielu aktywnościach w ciągu dnia w ramach terapii zajęciowej i rehabilitacji społecznej.

Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą stosowano użycie środka przymusu bezpośredniego, o którym mowa w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917 ze zm.), tj. izolację mimo, że nie odnotowano tego w rejestrze i nie zastosowano się do obowiązujących w tym zakresie przepisów, co jest niezgodne z art. 18, 18 c i 18 e ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

W rozmowach z kontrolującymi mieszkańcy informowali, że przestrzegane są ich podstawowe prawa, nikt nie wskazywał na przypadki stosowania przymusu (za wyjątkiem mieszkania zamykanej w pokoju), bądź spotkania się z oznakami wrogości ze strony pracowników.

Jednostka zapewniła mieszkańcom możliwość składania skarg i wniosków oraz dostępność do przepisów prawnych dotyczących funkcjonowania domów pomocy społecznej, co spełniło wymóg § 5 ust. 1 pkt 3 lit. j-k rozporządzenia.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli:

1. Zamykanie mieszkania w pokoju wbrew jej woli.
2. Stosowanie środka przymusu bezpośredniego niezgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Ograniczanie mieszkance możliwości opuszczania Domu bez formalnej podstawy.

Na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 1283) wydaje się następujące zalecenia pokontrolne wynikające ze stwierdzonych nieprawidłowości:

Ad. 1.

1. Organizować opiekę nad mieszkańcami w sposób i w zakresie, który uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Podstawa prawna: z art. 55 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283).

Termin realizacji zalecenia: niezwłocznie

2. Zorganizować szkolenie/warsztaty dla personelu na temat praw mieszkańców Domu Pomocy Społecznej.

Podstawa prawna: § 5 ust. 1 pkt 3 j oraz § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 734).

Termin realizacji zalecenia: do 31 grudnia 2024 r.

Ad. 2.

1. Stosować przymus bezpośredni z zachowaniem zasad określonych w przepisach prawa.

Podstawa prawna: § 2, ust. 2 pkt 5 oraz § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie stosowania przymusu bezpośredniego wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi z dnia 21 grudnia 2018 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 731).

Termin realizacji zalecenia: niezwłocznie

2. Zapoznać pracowników Zespołu terapeutyczno-opiekuńczego z zasadami i trybem postępowania przy stosowaniu przymusu bezpośredniego.

Podstawa prawna: § 2 ust. 2 pkt 5 oraz § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie stosowania przymusu bezpośredniego wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi z dnia 21 grudnia 2018 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 731) oraz z art. 18, art.18 c i art.18 e ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917p).

Termin realizacji zalecenia: do 31 października 2024 r.

Ad. 3.

1. Ograniczać mieszkańcom możliwość opuszczania Domu jedynie na podstawie zaświadczenia lekarza wydanego na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy, wskazującego zasadność takiego ograniczenia.

Podstawa prawna: art. 55 ust. 2a-2i ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 1283).

Termin realizacji zalecenia: niezwłocznie

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleniacz
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Starosta Świdnicki

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Oddziału Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
E. Zygmunt
Ewelina Zygmunt

